

**Використана література:**

1. Arts Education 10,20,30. A Curriculum Guide for the Secondary Level – Saskatchewan: Saskatchewan Education, 1996. – 463 p.
2. Art (Elementary). – Alberta: Alberta Education, 1985. – 17 p.
3. Art (Junior High). – Alberta: Alberta Education, 1984. – 12 p.
4. Art (Senior High). – Alberta: Alberta Education, 1986. – 6 p.
5. Grades 9 to Grade 12 Visual Arts. Manitoba Curriculum Framework and Outcomes. – Winnipeg: Manitoba Education, 2015. – 96 p.
6. Kindergarten to Grade 8 Visual Arts. Manitoba Curriculum Framework and Outcomes. – Winnipeg: Manitoba Education, 2011. – 100 p.

**Бовт А. Ю. Принципы художественно-эстетического воспитания учащихся средних школ в отдельных провинциях Канады средствами изобразительного искусства.**

*В статье рассмотрены принципы художественно-эстетического воспитания учащихся средних школ в трех провинциях Канады (Альберта, Саскачеван, Манитоба) средствами изобразительного искусства. Отмечена роль художественно-эстетического воспитания средствами изобразительного искусства в средних школах Канады. Раскрыты особенности учебных программ по изобразительному искусству в каждой из исследуемых провинций. Определены средства и методы внедрения изобразительного искусства в образовательно-воспитательный процесс средней школы. Описаны ключевые компетенции (знания и навыки), которыми должны овладеть учащиеся на каждом из этапов изучения изобразительного искусства. Отмечено, что, кроме умения воспринимать, критически оценивать и самим создавать произведения изобразительного искусства, ученики должны научиться, в первую очередь, ценить проявления творческой деятельности как любителей, так и профессионалов, воплощенные в объектах изобразительного искусства, как образцы культурного наследия собственной провинции, страны, мира.*

**Ключевые слова:** художественно-эстетическое воспитание, школа, Канада, изобразительное искусство, знания, умения, учебно-воспитательный процесс, контекст.

**Bovt A. Yu. Principles of art and aesthetic education at secondary schools in some provinces of Canada by means of visual art**

*The article deals with the principles of art and aesthetic education of the secondary school students in three provinces of Canada (Alberta, Saskatchewan, Manitoba) by means of visual arts. The role of art and aesthetic education by means of visual arts at the secondary schools of Canada is emphasized. The peculiarities of the curricula of visual arts in each of the studied provinces are revealed. The means and methods of implementing visual arts in the educational process of the secondary school are determined. The key competences (knowledge and skills) that students must learn at each stage of the study of visual arts is described. It is noted that except for the ability to perceive, critically evaluate and create the works of visual arts, students must learn, first of all, to appreciate the manifestations of creative activity of both amateurs and professionals embodied in objects of visual art as examples of cultural heritage of their own province, country, world.*

**Key words:** art and aesthetic education, secondary school, Canada, visual arts, knowledge, skills, educational process, context.

УДК 37:050.486](470.620) Новим шляхом «1927/1930»

Бондарчук О. Б., Палійчук Р. І.

### НАЦІОНАЛЬНА ОСВІТА СХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПISУ «НОВИМ ШЛЯХОМ» (1927–1930 РР.)

*У статті проаналізовано публікації, розміщені в журналі «Новим шляхом», із питань національної освіти. Розглянуто дослідження з такої проблематики, як методика та практика шкільної освіти, українізація шкіл та культурно-освітніх установ на Кубані в 20-ті рр. ХХ ст., самоосвіта та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.*

**Ключові слова:** національна освіта, журнал «Новим шляхом», періодичні видання, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського.

Історія східної української діаспори сповнена прагнень тисяч українців розвивати власну культуру й освіту в місцях свого компактного проживання. Мрії про власну рідну школу частково були здійснені в 20–30-х рр. ХХ ст.: у багатьох республіках колишнього Радянського Союзу відкрилися тисячі початкових і середніх українських шкіл, технікуми, кілька українських факультетів переважно педагогічного напрямку. У цей час українські школи в республіках СРСР забезпечувалися підручниками, укладеними й виданими в Україні. Разом із тим на Північному Кавказі (Ростов-на-Дону, Краснодар) у кінці 20-х – на початку 30-х рр. почали видаватись оригінальні підручники з елементами української регіональної історії, культури та літератури. Поряд із навчальною літературою видавалися й україномовні періодичні видання: «Червона газета», «Новий шлях», «Великий колектив», «Наступ», «Ленінським шляхом».

У фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського зберігається колекція часопису «Новим шляхом» за 1927–1930 рр., що є предметом нашого дослідження. Аналіз тема-

тики публікацій журналу дасть можливість актуалізувати інформаційні, культурні та наукові потреби користувачів бібліотеки, які може задовольнити зазначене видання.

Періодичні видання з питань освіти можна розглядати як своєрідний індикатор наукових досліджень, оскільки вони забезпечували неперервність інформування про поточні події. Крім того, важливого значення науковий аналіз періодики набуває завдяки висвітленню в ній комплексної та оперативної інформації різноманітного, що робить періодику цінною джерельною базою історико-педагогічних досліджень.

Звертаючись до попередніх розвідок з питань ролі періодичних видань, наголосимо на наукових працях Л. Березівської, яка аналізує внесок українських педагогів початку ХХ ст. у розбудову національної освіти на основі матеріалів журналу «Вільна українська школа» [3–4]. Науковець всебічно розкриває роль видання як джерела мікроісторії освіти в Україні, зміст якого є «образом освіти і педагогічної науки в малодосліджений період Української революції, становлення української державності» [4, с. 7].

До вивчення періодичних видань як підґрунтя історико-педагогічних досліджень звернулася також С. Бричок [5], яка акцентувала увагу на матеріалах журналу «Церковно-приходська школа» та їх значенні як джерела для дослідження початкової освіти. Серед вітчизняних наукових розвідок з питань впливу педагогічної преси на розвиток теорії, методології та практики освітньої діяльності зазначимо також дослідження Л. Вайди [6], яка аналізує відтворення процесу нагромадження педагогічних знань і розвитку педагогічної науки в публікаціях педагогічної преси.

Розгляд функцій періодичної педагогічної преси в трансформації суспільно-педагогічної свідомості та змістового наповнення публікацій знайшов відображення в працях С. Лободи [13], Т. Філімонової [19] та С. Тарнавської, яка зазначає, що аналіз профільних періодичних видань «актуалізує вивчення історії вітчизняної вищої школи, сприяє формуванню цілісної картини її розвитку» [17, с. 30].

Журнал «Новим шляхом» – український педагогічний журнал органу Центрограднацмену Наркомосу РСФРР, що видавався Державним видавництвом України, північно-кавказькою філією в Краснодарі впродовж 1927–1930рр. і виходив двічі на місяць. Видання готувалося українською мовою, що пов'язано з коротким періодом українського національного відродження на Кубані в 20-х рр. ХХ ст. Станом на 1926 рік українці на Кубані все ще залишались найбільш чисельною етнічною групою, що становила 45,48% мешканців. Однак радянська влада не була зацікавлена в збереженні української кубанської культури. Проти українського населення проводились репресії. Прагнучи скоротити чисельність українців, російські більшовики провели колективізацію і спровокували голод. У 1932 р. на Кубані було закрито всі українські школи, а українські книжки не видавалися. Українська мова розглядалася як прояв «українського буржуазного націоналізму». Таким чином, українське національне відродження на Кубані виявилось нетривалим.

Метою статті є аналіз змісту часопису «Новим шляхом» для виокремлення в ньому ідей, що могли б бути корисними в процесі реформування національного освітнього простору та сприяти розбудові сучасної національної освіти.

Характерною рисою журналу «Новим шляхом» є його прикладне спрямування та презентація практико-орієнтованої освітньої методології. Вже в першому номері видання редакційна колегія в передмові запрошує до співпраці педагогів-практиків та зазначає, що матеріал для часопису дібрано з орієнтацією на інтереси й потреби широких мас українського вчителства.

У часописі найбільш наповненою рубрикою є «Методика й практика школи». Тематика матеріалів цієї рубрики стосується різноманітної проблематики, що була актуальною в діяльності тогочасної школи. Так, порушувалося питання єдності та взаємодії трудового та морального виховання дітей. Цій темі присвячена стаття Д. Козюпи «Суспільно-необхідна праця», в якій автор розкриває особливості організації та реалізації різних видів корисної для виховання учнів діяльності – господарської, культурно-освітньої, санітарно-гігієнічної, роботи з транспорту та зв'язку.

Автор зауважує, що корисна робота є доцільною для учнів лише за умови налагодження її взаємозв'язку з навчально-виховною програмою. Така кореляція дає можливість посилити педагогічний і суспільно-практичний вплив корисної діяльності. Д. Козюпа також зазначає, що суспільно-необхідна діяльність дає можливість надати учням елементарні практичні знання та навички в різних сферах, і саме таким чином педагоги можуть навчити «дітей планувати всяку роботу акуратно і в призначений час виконувати її» [8, с. 26].

Віднаходимо паралелі в дослідженнях сучасних науковців, що аналізували питання трудового виховання. Так, О. Овчарова зазначає, що «формування моральних якостей та набуття досвіду моральних відносин найбільш успішно відбувалось у процесі практичної, суспільно значущої діяльності учнівського колективу» [18, с. 56]. Нагальною проблемою науковці також вважають потребу виховання в дітей позитивного ставлення до праці та поваги до людей, що її виконують. Як зауважує Н. Кузан, «у процесі праці учень одержує моральне задоволення від реалізації своїх зусиль і здобутих результатів» [10, с. 97].

У зазначеній рубриці є також публікації з питань вивчення метеорологічної роботи в школі та методології викладання природознавства. У статтях із зазначеної проблематики науковці звертають увагу на важливе виховне та загальноосвітнє значення дослідження природних явищ у шкільному навчанні. У публікаціях розкрито взаємозв'язок проведення спостережень за природою та виховання свідомого ставлення учнів до виконання своїх обов'язків, наголошено на необхідності створення передумов для формування синтетичного мислення школярів.

У часописі «Новим шляхом» заслуговують на увагу статті, присвячені проблематиці українізації шкіл та культурно-освітніх установ у місцевостях з українським населенням. Дописувачі журналу порушують такі питання, як перспективи освітньої роботи у школах РСФРР українською мовою (І. Костенко) [9], потреба формування єдиних методичних основ викладання українознавства в навчально-виховному процесі (В. Марченко) [15], практичний досвід та проблеми українізації шкіл на Кубані (Т. Іващенко, Ф. Кальницький, М. Лола, А. Павлюк, Ф. Чапала, І. Шаля) [7; 14; 20; 21].

У публікаціях до часопису наголошено, що «сучасна школа вимагає від вчителя науково-лінгвістичних знань, бо від вірного погляду на мову залежить вірно взятий такт виховного підходу до одного з найголовніших факторів людського життя – мовної діяльності» [9, с. 42]. Із праць зазначеної тематики дізнаємося про основні теоретичні, методичні та практичні проблеми процесу українізації, плани проведення українізації в певних районах, місце української мови у шкільній освіті Кубані, зрушення в процесі українізації та його суспільне значення в педагогічній позиції регіону.

У рубриці «Самоосвіта» розглянуто статті на допомогу самовдосконаленню педагогічної роботи вчителя. Наприклад, статтю С. Баклаженко [2] присвячено ролі використання в шкільній освіті матеріалів із літературних, науково-популярних, громадсько-політичних, педагогічних, дитячих, мистецьких, гумористичних, сільськогосподарських, наукових, політико-економічних та професійних журналів і газет у роботі школи для всебічного ознайомлення з поточним життям суспільства.

У дописі А. Лещенко [12] розглядає проблематику оцінки якості роботи педагога та освітньо-виховного процесу. Дослідник вважає, що, з одного боку, необхідні єдині стандарти та критерії оцінювання, а з іншого – важливо показати роль індивідуального підходу в критеріях оцінки діяльності кожного педагога.

Журнал «Новим шляхом» містить низку публікацій П. Колотинського, які присвячені педології – комплексній науці про розвиток дитини, що була поширена в Радянському Союзі в 20-ті рр. ХХ ст. Педологія, на думку автора, спрямована на формування повноцінної, всебічно розвинутої людини з урахуванням її психофізичних особливостей.

У статтях часопису П. Колотинський пише про педологію як засіб допомоги педагогові у визначенні інтелектуального розвитку дитини, наголошує на необхідності досліджувати родину та оточення дитини для оцінювання впливу на її світогляд. Сучасні науковці, аналізуючи педологію, зазначають, що під ідеологічним впливом ця наука акцентувала увагу на дослідженні ролі соціального середовища на розвиток дитини та вивчення можливості змінювати особистість внаслідок змін її оточення.

Разом із тим «педологія та соціальне виховання прагнули забезпечити всебічний розвиток дітей, захистити їхні права на освіту і загалом на повноцінне життя, що актуалізує вивчення окреслених проблем сучасною педагогічною наукою» [22, с. 238]. Тому вивчення педології в контексті історико-педагогічного досвіду, на основі дописів у журналі «Новим шляхом», сприятиме становленню сучасних гуманістичних ідей.

Важливим джерелом з культурно-історичних та літературних питань у часописі «Новим шляхом» була рубрика «З українського культурного життя». У ній вміщено статті про вшанування пам'яті, ювілейних дат або про життя і творчий доробок відомих особистостей – науковців, культурно-громадських діячів, письменників (Д. Багалій, І. Карпенко-Карий, Г. Квітка-Основ'яненко, В. Короленко, М. Коцюбинський, Г. Михайличенко, Л. Скрипник, П. Тичина, В. Чумак).

У статтях рубрики «Красназнавство» йдеться про про вивчення народної творчості як у науково-дослідному контексті, так і в освітньому процесі. Наприклад, із публікації М. Садиленка [16] дізнаємося про особливості культурного життя на Кубані та причини непоширеності знань про українську культуру серед населення, незважаючи на те, що 80% з них – українці. Це було зумовлено неорганізованістю культурних українських сил, що мали ознайомлювати широкі кола населення з результатами своєї праці, та незначний відсоток українських шкіл (лише 28%).

Допис А. Лещенка [11] присвячено матеріальній і духовній культурній спадщині міста Краснодар, в якому, власне, і видавався журнал «Новим шляхом». Автор зазначає, що на культурний розвиток міста значний вплив мали зв'язки з Україною.

До проблематики вивчення української народної творчості звертається С. Баклаженко [1], який переконаний, що етнографічною проблематикою мають більш детально займатися як науковці, так і фахівці громадських і державних організацій, шкільні вчителі та педагоги інших освітніх закладів. У статті автор наголошує на важливій ролі розгляду народної культури для навчально-виховного процесу, констатує, що таким чином «учитель збагачує і вирівнює свою та дитячу мову, поповнює та оживлює народними піснями, легендами та оповіданнями книжний та добутий з екскурсій і дослідів матеріал» [1, с. 53].

На сторінках часопису друкувалися бібліографічні та критичні статті в підручники, навчальні посібники, періодичні видання та художні твори для українського кубанського вчительства, що відповідали програмам ГУСа та були пристосовані до умов навчання в Північно-Кавказькому краї. Редакція журналу інформувала про підручники, що вийшли або мали виходити з друку, а саме: «До науки» – буквар для станичних та сільських шкіл. Перший триместр уклали Мартиненко О. В., Шкіль І. П., Павленко В. Т. (матеріал: малюнки, оповідання, мову взято з близького і знайомого станичним дітям трудового життя); «Шкільна праця» – робоча книга для 2-го року навчання, уклали Завальний Я. К. і Коваленко Д. А.; «Вільний край» – читанка й робоча книжка для 3 групи українських шкіл Північного Кавказу, уклали І. Чередниченко, О. Межеря, Л. Свобода та ін.

У 1930 р. часопис «Новим шляхом» реорганізовано в крайовий громадсько-політичний орган «Ленінським шляхом» і його видання перенесено до Ростова-на-Дону.

Розгляд публікацій журналу «Новим шляхом» дає змогу зробити висновок, що видання сприяло формуванню світоглядних та аксіологічних настанов серед тогочасних педагогів-практиків. Публікації часопису містять відомості про важливі проблеми освітньо-виховного процесу в школі, що були характерні для досліджуваного хронологічного періоду, та шляхи їх розв'язання. Таким чином, через статті журналу «Новим шляхом» відбувалася багатоаспектна професійна комунікація педагогів, обмін досвідом між активними вчителями з творчим підходом до своєї фахової діяльності.

Вважаємо, що видання може слугувати унікальною джерельною основою для сучасних досліджень з історії вітчизняної педагогіки та підґрунтям для становлення практичних і методологічних основ реформування та модернізації сучасної освітньої галузі в Україні.

Перспективною проблематикою для подальших досліджень є розвідки, присвячені окремим періодичним виданням з питань освіти, для виявлення їх значення як джерела історико-педагогічних досліджень, із проблематики, що є актуальною на сучасному етапі розвитку національної освіти.

#### Використана література:

1. Баклаженко С. До питання про вивчення народної творчості / С. Баклаженко // Новим шляхом. – 1927. – № 2. – С. 53–61.
2. Баклаженко С. Преса на Україні / С. Баклаженко // Новим шляхом. – 1927. – № 1. – С. 52–60.
3. Березівська Л. Д. Внесок Софії Русової у розбудову національної освіти: за матеріалами журналу «Вільна українська школа» (1917–1920) / Л. Д. Березівська // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. – 2016. – № 1. – С. 286–290.
4. Березівська Л. Д. Колекція журналу «Вільна українська школа» (1917–1920) як джерело мікроісторії освіти України / Л. Д. Березівська // Історико-педагогічний альманах. – 2016. – Вип. 1. – С. 4–9.
5. Бричок С.Б. Журнал «Церковно-приходська школа» як історико-педагогічне джерело вивчення діяльності церковнопарафіяльних шкіл (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) / С. Б. Бричок // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 92–97.
6. Вайда Л. О. Українська педагогічна преса як джерело відображення інноваційних педагогічних ідей (1991–2013 рр.) / Л. О. Вайда // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 102–105.
7. Кальницький Ф. З досвіду українізації шкіл на Кубані в 1928 році / Ф. З. Кальницький // Новим шляхом. – 1929. – № 1. – С. 53–54.
8. Козюпа Д. Суспільно-необхідна праця / Д. Козюпа // Новим шляхом. – 1927. – № 2. – С. 18–27.
9. Костенко І. Рідна мова / І. Костенко // Новим шляхом. – 1927. – № 2. – С. 41–42.
10. Кузан Н. І. Формування позитивного ставлення до праці в підлітків (50–60-ті рр. ХХ ст.) / Н. І. Кузан // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – Вип. 27. – С. 96–99.
11. Лещенко А. Краснодар, як культурно-економічний і революційний центр Кубані / А. Лещенко // Новим шляхом. – 1927. – № 1. – С. – 66–74.
12. Лещенко А. Стандартизація роботи вчителя / А. Лещенко // Новим шляхом. – 1927. – № 2. – С. 36–44.
13. Лобода С.М. Педагогічна творчість учителя на шпальтах вітчизняної преси ХХ століття: протистояння ідей: [моногр.] / С.М. Лобода; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 504 с.
14. Лола М. Масова робота коло українізації в районах, що українізуються / М. Лола // Новим шляхом. – 1930. – [№ 4/5]. – С. 33–34.
15. Марченко В. Про українознавство в школах РСФРР / В. Марченко // Новим шляхом. – 1928. – № 4/5. – С. 39–44.
16. Садиленко М. З культурного життя / М. Садиленко // Новим шляхом. – 1927. – № 1. – С. 61–65.
17. Тарнавська С. В. Робітничі факультети УСРР як історико-педагогічна проблема на сторінках часопису «Путь просвещения» (1922–1926 рр.) / С. В. Тарнавська // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 9. – С. 30–34.
18. Овчарова О. М. Взаємозв'язок морального та трудового виховання учнівської молоді (досвід 50–80-х рр. ХХ ст.) / О. М. Овчарова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30. – С. 53–57.
19. Філімонова Т. В. Часопис «Радянська освіта» (1923–1931) в історії громадсько-педагогічного руху України / Т. В. Філімонова // Таврійський вісник освіти. – 2015. – № 2(2). – С. 277–285.
20. Чалапа Ф. Проти нікчемного досвіду з українізації Кальницького і перекручувань національної політики партії / Ф. Чалапа // Новим шляхом. – 1929. – № 4. – С. 30–31.
21. Шаля І. Нова доба в українізації Кубанської округи / І. Шаля // Новим шляхом. – 1929. – № 4. – С. 32–35.
22. Янченко Т. В. Педологія як основа соціального виховання дітей в Україні у 20-ті роки ХХ ст. / Т. В. Янченко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 4. – С. 233–239.

#### References:

1. Baklazhenko S. Do pytannia pro vyvchennia narodnoi tvorchosti / S. Baklazhenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 2. – S. 53–61.
2. Baklazhenko S. Presa na Ukraini / S. Baklazhenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 1. – S. 52–60.
3. Berezivska L. D. Vnesok Sofii Rusovoi u rozbudovu natsionalnoi osvity: za materialamy zhurnalu «Vilna ukrainska shkola» (1917–1920) / L. D. Berezivska // Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia]. Psykholoho-pedahohichni nauky. – 2016. – № 1. – S. 286–290.
4. Berezivska L. D. Kolektsiia zhurnalu «Vilna ukrainska shkola» (1917–1920) yak dzherelo mikroistorii osvity Ukrainy / L. D. Berezivska // Istoryko-pedahohichniy almanakh. – 2016. – Vyp. 1. – S. 4–9.
5. Brychok S. B. Zhurnal «Tserkovno-prykhodskaia shkola» yak istoryko-pedahohichne dzherelo vyvchennia diialnosti tserkovnoparafiialnykh shkil (kinets KhIKh – pochatok KhKh st.) / S. B. Brychok // Pedahohichniy dyskurs. – 2013. – Vyp. 15. – S. 92–97.

6. Vaida L. O. Ukrainska pedahohichna presa yak dzherelo vidobrazhennia innovatsiinykh pedahohichnykh idei (1991-2013 rr.) / L. O. Vaida // Pedahohichni dyskurs. – 2013. – Vyp. 15. – S. 102–105.
7. Kalnytskyi F. Z dosvidu ukrainizatsii shkil na Kubani v 1928 rotsi / F. Z. Kalnytskyi // Novym shliakhom. – 1929. – № 1. – S. 53–54.
8. Koziupa D. Suspilno-neobkhidna pratsia / D. Koziupa // Novym shliakhom. – 1927. – № 2. – S. 18–27.
9. Kostenko I. Ridna mova / I. Kostenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 2. – S. 41–42.
10. Kuzan N. I. Formuvannia pozytyvnoho stavlennia do pratsi v pidlitkiv (50–60-ti rr. KhKh st.) / N. I. Kuzan // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria : Pedahohika. Sotsialna robota. – 2013. – Vyp. 27. – S. 96–99.
11. Leshchenko A. Krasnodar, yak kulturno-ekonomichni i revoliutsiinyi tsentr Kubany / A. Leshchenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 1. – S. 66–74.
12. Leshchenko A. Standartyzatsiia roboty vchytelia / A. Leshchenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 2. – S. 36–44.
13. Loboda S. M. Pedahohichna tvorchist uchytelia na shpaltakh vitchyznianoï presy KhKh stolittia: protystoiannia idei: [monohr.] / S. M. Loboda; Derzh. zakl. «Luh. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka». – Luhansk: Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 2010. – 504 s.
14. Lola M. Masova robota kolo ukrainizatsii v raionakh, shcho ukrainizuiutsia / M. Lola // Novym shliakhom. – 1930. – [№ 4/5]. – S. 33–34.
15. Marchenko V. Pro ukrainoznavstvo v shkolakh RSFRR / V. Marchenko // Novym shliakhom. – 1928. – № 4/5. – S. 39–44.
16. Sadylenko M. Z kulturnoho zhyttia / M. Sadylenko // Novym shliakhom. – 1927. – № 1. – S. 61–65.
17. Tarnavska S. V. Robitnychi fakultety USRR yak istoriko-pedahohichna problema na storinkakh chasopysu «Put prosveshchennia» (1922-1926 rr.) / S. V. Tarnavska // Visnyk Knyzhkovoï palaty. – 2016. – № 9. – S. 30–34.
18. Ovcharova O. M. Vzaiemozviazok moralnoho ta trudovoho vykhovannia uchnivskoi molodi (dosvid 50–80-kh rr. KhKh st.) / O. M. Ovcharova // Pedahohika formuvannia tvorchoï osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. – 2013. – Vyp. 30. – S. 53–57.
19. Filimonova T. V. Chasopys «Radianska osvita» (1923–1931) v istorii hromadsko-pedahohichnoho rukhu Ukrainy / T. V. Filimonova // Tavriiskyi visnyk osvity. – 2015. – № 2(2). – S. 277–285.
20. Chalapa F. Proty nikchemnoho dosvidu z ukrainizatsii Kalnytskoho i perekruhuvan natsionalnoi polityky partii / F. Chalapa // Novym shliakhom. – 1929. – № 4. – S. 30–31.
21. Shalia I. Nova doba v ukrainizatsii Kubanskoï okruhy / I. Shalia // Novym shliakhom. – 1929. – № 4. – S. 32–35.
22. Ianchenko T. V. Pedolohiia yak osnova sotsialnoho vykhovannia ditei v Ukraini u 20-ti roky KhKh st. / T. V. Ianchenko // Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia]. Psykhologo-pedahohichni nauky. – 2014. – № 4. – S. 233–239.

**Бондарчук О. Б., Палийчук Р. И. Национальное образование восточной украинской диаспоры по материалам журнала «Новым шляхом» (1927–1930 гг.)**

*В статье проанализированы публикации, размещенные в журнале «Новым путем», по вопросам национального образования. Рассмотрены исследования по такой проблематике, как методика и практика школьного образования, украинизация школ и культурно-образовательных учреждений на Кубани в 20-е гг. XX в., самообразование и повышение квалификации педагогических работников.*

**Ключевые слова:** национальное образование, журнал «Новым шляхом», периодические издания, Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В.А. Сухомлинского.

**Bondarchuk O. B., Paliichuk R. I. National education of the Eastern Ukrainian diaspora on the materials of the newspaper «New Way» (1927-1930)**

*The article analyzes the publications published in the journal «New Way» on issues of national education. The research on such issues as methodology and practice of school education, Ukrainianization of schools and cultural and educational institutions in the Kuban in the 20's of the 20th century, self-education and professional development of pedagogical workers are considered.*

**Key words:** national education, magazine «New way», periodicals, V.O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical library of Ukraine.

УДК 351.74 : [378.6:796.011.3] (477)

**Боровик М. О.**

## ЛЕГКА АТЛЕТИКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

*У праці висвітленні питання, пов'язанні із вдосконаленням рівня фізичної підготовленості майбутніх офіцерів Національної поліції України, які проходять навчання у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, а саме розвитку їх фізичної витривалості засобами легкої атлетики. Надано поняття загальної та спеціальної фізичної витривалості; розкриті: терміни, цілі та мета оздоровчого і спортивного бігу. Розглянута техніка та експериментально перевірена методика підготовки до оздоровчого бігу, наведена порівняльна характеристика частоти деяких захворювань курсантів 1-го курсу Харківського національного університету внутрішніх справ, що займалися за авторською методикою.*